Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 177 nci maddesi mucibince teşkil edilecek Soruşturma Komisyonunun salâhiyetleri hakkında

(Resmî Gazete ile ilânı : 5 . IV . 1952 - Sayı : 8078)

No.
1786

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 177 nci maddesi mucibince teşkil edilecek Soruşturma Komisyonunun salâhiyetleri hakkında Anayasa Komisyonunca hazırlanan aşağıdaki rapor, Kamutayın 31 . III . 1952 tarihli Birleşiminde kabul edilmiştir *(Cilt : 12 - Sayfa : 153 : 156 ve Cilt: 13 - Sayfa : 726 ve Cilt: 14 - Sayfa : 56 : 60, 60, 64 : 80, 108, 114, 139 : 142).*

31 Mart 1952

Yüksek Başkanlığa

Büyük Millet Meclisinin idare ve murakabesinde bulunan Millî Saraylarda kıymetli bâzı eşyanın zâyi ve suiistimal edilmiş olduğuna dair Meclis Hesaplarını İnceleme Komisyonunun raporu üzerine İçtüzüğün 177 nci maddesi mucibince Meclis soruşturması açılmasına Yüksek Meclisin 21 . XII . 1951 tarihli Birleşiminde karar verilmesini mütaakıp mezkûr komisyonca kendilerinin salâhiyetlerinin nelerden ibaret olduğunun bildirilmesi hususunda Yüksek Başkanlığa takdim ve komisyonumuza havale edilen 10 . I . 1952 gün ve 5/44 esas ve 5 karar sayılı tezkere komisyonumuzun 30 . I . 1952 tarihli toplantısında 11 âzanın huzuriyle tetkik ve müzakere edildi:

1. Bir komisyon âzasının suali üzerine evvelâ 177 nci madde mucibince teşkil edilen Soruşturma Komisyonuna şahit dinlemek, arama yapmak gibi bâzı kazai mahiyette salâhiyetlerin verilmesinin Anayasa hukukuna ve Anayasamız hükümlerine aykırı olup olmadığı keyfiyeti bu iki bakımdan incelendi:

A) Parlâmentarizm sistemini uzun zamandan beri tatbik etmekte olan demokratik memleketlerde bu meselenin Anayasa hukuku sahasında münakaşa ve halledilmiş olduğu, Hükümet ve bakanlara itimat veya ademi itimat beyan ve re'sen kanun teklif etmek salâhiyetlerine malik bulunan Parlâmentarist rejim içerisindeki bir Millet Meclisinin Meclis soruşturması açmasının ve bu soruşturmayı idare edecek komisyonun kazai salâhiyetlere malik bulunmasının bu rejimin tabiî icabatından sayıldığı, dünyada en eski Parlâmenter demokrasi sistemini yaşatan İngiltere Parlâmentosunun tahkikat komisyonlarının en geniş kazai salâhiyetlere malik bulunduğu, Fransa gibi aynı rejimde bulunan parlâmentoların mukarrerat ve tatbikatının bu merkezde olduğu Anayasa hukuku otoritelerinin de bu mukarreratı tasvip ettikleri müşahede ve tesbit olunarak mezkûr tahkikat komisyonuna kazai salâhiyetler tanınmanın demokratik ve Parlâmenter Anayasa hukukuna aykırı düşmiyeceğine karar verildi.

B) Keyfiyetin bizim Anayasamız bakımından incelenmesi neticesinde, Anayasamızın parlâmenter memleketlerin Anayasalarının hiçbirinden Meclise salâhiyetler tanımak bakımından geri olmadığı, Büyük Millet Meclisini milletin hakikî ve yegâne mümessili tanımak suretiyle millet hâkimiyetine ait bütün kuvvetlerin Yüksek Mecliste tecelli ettiği, Anayasamızın 22 nci maddesi mucibince mutlak ve şümullü Meclis soruşturması prensibi kabul edildiği ve bunun da tatbik şeklinin İçtüzüğün ana esasları dairesinde Meclisin mutlak takdirine bırakıldığı mütalâalariyle 177 nci

madde mucibince teşkil edilecek komisyona kazai salâhiyetler tanınmasının Anayasamız hükümleri içinde bulunduğuna karar verildi.

2. İçtüzüğün 177 nci maddesi gereğince «Soruşturma Komisyonu» vazifesini ifa etmesi salâhiyeti kendisine verilen Hesapları İnceleme Komisyonunun bu sıfatla ve yalnız Yüksek Meclisçe soruşturulmasına karar verilen hususlara munhasır olmak üzere haiz olacağı salâhiyetlere gelince :

Anayasamızın 22 nci maddesince Meclis soruşturmasının tatbik şekli İçtüzükle tâyin edileceğine, İçtüzükte Meclis soruşturması hakkında tek bir fasıl bulunup bu faslın 173 ve 174 ncü maddelerinde soruşturma komisyonunun salâhiyetleri tahdiden gösterilmiş olduğuna, aynı fasılda bulunan 177 nci madde mucibince teşkil veya tavzif edilecek komisyonun da aynı salâhiyetleri haiz olması tabiî bulunduğuna, aksi takdirde yani şahit ihzarı, delâile el konması gibi hallerin adlî makamlar vasıtasiyle yaptırılması demek kazai tahkikat demek olacağına ve bunun da Yüksek Meclisin bu tahkikat yerine Meclis tahkikatı yapılmasını tercih şeklinde tecelli eden irade ve kararına muhalefet teşkil edeceğine; 177 nci maddeye göre teşkil veya tavzif edilecek soruşturma komisyonunun salâhiyetleri hakkında, bu maddenin faslın sonuna konulması sebebiyle, İçtüzüğün meskût kaldığı farzedilse bile Anayasamız Meclis soruşturmasının tatbik şeklinin İçtüzükle tâyin edileceğini kaydeylemiş bulunduğundan bu hususun Yüksek Meclisin kararıyle telâfisinin mümkün bulunduğuna göre :

Bu komisyonun bu sıfatla ve yalnız Yüksek Meclisin soruşturma kararı verdiği hususlara munhasır olmak üzere İçtüzüğün 173 ve 174 ncü maddelerinin bahşettiği salâhiyetleri kullanabilmesine ve komisyon tezkeresinde birer birer sorulan suallere cevap verilmesine mahal olmadığına ekseriyetle karar verildi.

Afyon Karahisar Özel İdare Müdürü Fuat Çetinkaya'ya çocuk zammı verilmesei hakkındaki Dilekçe Komisyonu kararının kaldırılmasına dair

(Resmî Gazete ile ilânı : 19 . IV . 1952 - Sayı : 8090)

No.
1787

Afyon Karahisar Özel İdare Müdürü Fuat Çetinkaya'ya çocuk zammı verilmesine dair olup Dilekçe Komisyonunun 9 . II . 1950 tarihli Haftalık karar cetvelinde neşrolunan 2889 sayılı kararın kaldırılmasına, Kamutayın 11 . IV . 1952 tarihli Birleşiminde karar verilmiştir. *(Cilt : 1 - Sayfa : 14 ve Cilt : 14 - Sayfa: 145, 332 : 349).*

11 Nisan 1952